

*Godkännande av
europaisk ram-
konvention om
samarbete över
riksgränser mellan
lokala och regio-
nala samhällsorg-
gan*

1980/81:77

Onsdagen den 11 februari

Kl. 10.00

1 § Justerades protokollet för den 3 innevarande månad.

2 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1980/81:1926 och 1927 till näringsutskottet

1980/81:1928 yrkandena 1 och 3 till näringsutskottet

yrkande 2 till arbetsmarknadsutskottet

1980/81:1929 till näringsutskottet

1980/81:1930 yrkande 5 till arbetsmarknadsutskottet

i övrigt till näringsutskottet

1980/81:1931–1933 till näringsutskottet

1980/81:1934 yrkande 1 till arbetsmarknadsutskottet

i övrigt till näringsutskottet

1980/81:1935 och 1936 till skatteutskottet

1980/81:1937 till näringsutskottet

3 § Föredrogs och bifölls

Interpellationsframställning 1980/81:97

4 § Föredrogs

Konstitutionsutskottets betänkande

1980/81:12 om informationsutbyte mellan myndigheter som bekämpar
organiserad och ekonomisk kriminalitet (prop.1980/81:78)

Utskottets hemställan bifölls.

5 § Godkännande av europeisk ramkonvention om samarbete över riksgränser mellan lokala och regionala samhällsorgan

Föredrogs konstitutionsutskottets betänkande 1980/81:14 om godkännan-
de av europeisk ramkonvention om samarbete över riksgränser mellan lokala
och regionala samhällsorgan (prop. 1980/81:77).

Onsdagen den
11 februari 1981

*Godkännande av
europeisk ram-
konvention om
samarbete över
riksgränser mellan
lokala och regio-
nala samhällsor-
gan*

Anf. 1 SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Som framgår av det nu föreliggande betänkandet från konstitutionsutskottet, har jag tillsammans med några s-ledamöter från Värmland avlämnat en motion med anledning av propositionen om godkännande av europeisk ramkonvention om samarbete över riksgränser mellan lokala och regionala samhällsorgan. Varför har vi då gjort det? Ja, inte beror det på att vi skulle ha någonting emot ett ökat samarbete över våra riksgränser. Nej, tvärtom har vi i vår motion hyllat att det nordiska samarbetet byggs ut. Vi skulle, som också framgår av motionen, vilja gå längre i utvecklingen av gränssamarbetet än vad som hittills har skett i praktiken.

Ett ökat samarbete över våra riksgränser är av utomordentligt stort värde för samtliga län som ligger utefter våra riksgränser. Och det är självklart att man i ett län som exempelvis Värmland har förhoppningar om att ett ökat samarbete över riksgränsen mellan Norge och Sverige skall resultera i t. ex. nya aktiviteter som bl. a. kan ge fler arbetstillfällen.

I vår motion har vi därför framhållit att det är nödvändigt att framtida gränssamarbete läggs upp så, att även regionala organ, exempelvis utvecklingsfonderna, ges möjligheter att verka över riksgränsen. Vill man främja denna möjlighet för utvecklingsfonderna, krävs både konventioner om samarbete, som den nu aktuella, liksom givetvis att de samhällsorgan som vi vill ge möjligheter att även verka över riksgränserna också erhåller ökade ekonomiska och personella resurser.

I den nu föreliggande ramkonventionen berörs möjligheterna till ökat gränssamarbete för landstingskommuner och primärkommuner. Däremot sägs ingenting om behovet av ökat samarbete mellan sådana regionala organ som utvecklingsfonderna.

Utskottet har besvarat vår motion med att överenskommelse om ytterligare regionalt nordiskt gränssamarbete kan träffas mellan de nordiska länderna, om behov härav skulle uppkomma i framtiden.

Vi som motionerat i frågan ämnar inte kräva att riksdagen nu skall gå emot utskottets mening i nämnda avseende. Dock vill vi framhålla att om man ser till den verklighet som råder exempelvis på arbetsmarknad och inom näringsliv i de län som gränsar till Norge, finner man i samtliga dessa län en stor ambition att om möjligt få delta i den industriella utveckling som vi vet är på gång i Norge.

Det finns alltså redan i dagsläget ett behov av att vi lägger grunden för ytterligare överenskommelser om regionalt nordiskt gränssamarbete.

I mitt hemlän är t. ex. vissa företag inom skogsindustrin och de anställda där oroade för att en okontrollerad virkesmarknad och virkesexport skall spolia deras framtid. Vi vet att det på den norska sidan investeras i nya moderna skogsindustriärläggningar, där man räknar med att ta hem en stor del av sitt råvarubehov från den svenska sidan av riksgränsen. Inom skogsindustriområdet bör det alltså redan i dagsläget finnas behov av att skapa en grund för industriellt samarbete.

Jag ämnar inte yrka bifall till vår motion, för vi har tagit upp frågan om ökat

industriellt samarbete med Norge i en arbetsmarknadspolitisk och näringspolitisk motion, som riksdagen senare skall behandla. Jag vill nu endast ge uttryck för att det redan föreligger behov av en vidgning av överenskomelser med Norge om samarbete över riksgränsen. Vi har pekat på utvecklingsfonderna som ett exempel på länsorgan som måste inlemmas i ett arbete för ökat gränssamarbete. Men även länsstyrelserna är sådana organ som vi måste utrusta med lagenliga möjligheter för ett ökat gränssamarbete, och länsstyrelserna framför allt i gränsläncen måste ges ökade resurser för att kunna delta i gränssamarbete.

Herr talman! Vi motionärer accepterar utskottets betänkande. Men vi hoppas samtidigt att de ledamöter av riksdagen som är verksamma inom Europarådet och Nordiska rådet uppmärksammar behovet av en ytterligare vidgning av samarbetet över våra riksgränser och att det inte dröjer alltför länge innan vi även kan få räkna in statliga regionala organ som samarbetspartner över våra riksgränser.

Anf. 2 BERTIL FISKESJÖ (c):

Herr talman! Sune Johansson hade inget yrkande, och det finns inte heller i övrigt särskilt mycket att invända mot det han nyss har sagt. Det är bra med nordiskt samarbete i alla former, och det bör således främjas, det kan vi säkert vara överens om.

Vad riksdagen här har att ta ställning till är, som Sune Johansson nämnde, en europeisk ramkonvention om samarbete över riksgränser mellan lokala och regionala samhällsorgan. Helt allmänt kan man säga att denna ramkonvention inte ger så mycket nytt för oss i Sverige, eftersom vi redan i olika avseenden har ett samarbete över gränserna med våra nordiska grannar. Det är ett samarbete som på flera sätt går längre än vad konventionen anger. Man bör kanske framhålla att konventionen inte hindrar att detta samarbete fortsätter och vidareutvecklas. Det är ju bara vissa minimiregler som anges i konventionen.

Det finns således redan olika möjligheter till gränskommunalt samarbete med våra nordiska grannar, och detta är ett resultat av aktiviteter på olika plan. Jag skall inte utförligt gå igenom någon katalog över detta utan bara nämna några punkter.

Vi har sedan 1979 ett handlingsprogram för nordiskt regionalpolitiskt samarbete, där just det gränsregionala samarbetet ges hög prioritet. Vidare är länsstyrelserna i olika sammanhang ålagda att främja ett samarbete över gränserna. Jag kan nämna att av de medel som länsstyrelserna förfogar över för stöd till glesbygder, får i förekommande fall stöd ges till projekt som innebär samarbete över riksgränserna.

Regeringen har genom beslut den 24 april 1980 föreskrivit att länsstyrelserna, i den mån det inte redan följer av tidigare gällande bestämmelser, fr. o. m. den 1 maj 1980 skall samråda om regionalpolitiska frågor av större vikt med myndigheter i angränsande regioner och grannländer.

Jag skulle kunna göra den här listan lång, men jag skall inskränka mig till att ta upp frågan om de regionala utvecklingsfonderna, eftersom Sune

Nr 77

Onsdagen den
11 februari 1981

*Godkännande av
europeisk ram-
konvention om
samarbete över
riksgränser mellan
lokala och regio-
nala samhällsor-
gan*

Johansson särskilt nämnde dem. Enligt de upplysningar utskottet har fått har de regionala utvecklingsfonderna i län som gränsar till annat nordiskt land själva etablerat kontakter med motsvarande organ i grannlandet. Samarbete förekommer således kring olika småföretagsfrågor.

Vad gäller de medel som regeringen ställer till länsstyrelsernas förfogande för genomförandet av länsplaneringen vill jag nämna att dessa efter länsstyrelsens beslut kan användas till finansiering av samnordiska projekt i den mån projekten inryms i de regler som gäller för anslaget.

Jag har här anfört några exempel på vägar som redan är möjliga att beträda. Eftersom motionen enligt vår mening inte i preciserad form innehåller särskilt mycket utöver vad som redan förekommer eller som kan förekomma på det här området har inte utskottet i detta sammanhang sett någon anledning att ställa sig bakom det tillkännagivande som motionärerna har krävt. Det innebär naturligtvis inte att utskottets ledamöter skulle vara negativa till gränsöverskridande samarbete utöver vad som möjliggörs genom ramkonventionen.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Utskottets hemställan bifölls.

6 § Insyn i statliga företag

Föredrogs näringsutskottets betänkande 1980/81:29 om insyn i statliga företag (prop. 1980/81:22).

Anf. 3 RUNE JONSSON (s):

Herr talman! I det här betänkandet behandlas frågan om riksdagens insyn i statliga företag. Som underlag för regeringens proposition ligger betänkandet från 1976 års redovisningsutredning.

Det kan konstateras att de flesta statliga företag bedriver en omfattande, öppen och utförlig informationsverksamhet, i vilken inte minst informationsmötena med riksdagens ledamöter utgör en viktig del. Men finns det någon information som inte kan göras bättre? Den frågan kan säkert ställas också beträffande de statliga bolagens information om sin verksamhet. Både vad gäller kvantitet och vad gäller kvalitet torde förbättringar kunna ske.

Vi anser från socialdemokratiskt håll att det förslag till förbättrad redovisning och ökad insyn som nu läggs på riksdagens bord säkert kommer att bidra till att förbättra informationen om de statliga företagen och att vi därigenom ges bättre underlag för våra beslut. Det innebär att informationen om och insynen i de statliga företagen förbättras också för allmänheten.

I linje med detta har vi inget att invända mot förslaget att utvidga riksdagsledamöternas rätt att närvara vid bolagsstämmorna i statliga bolag till att gälla alla ledamöter.

Men i fråga om några förslag i regeringens proposition har vi socialdemokrater krävt ändringar. I utskottsbehandlingen har vi blivit tillgodosedda

bl. a. genom att riksdagen även fortsättningsvis skall utse 18 ledamöter med speciellt ansvar för att följa verksamheten i de statliga företagen. Detta var inte med i propositionen. Vi anser det vara av vikt att några ledamöter på riksdagens uppdrag mera aktivt följer de statliga företagens verksamhet.

På en punkt har vi i utskottet inte kunnat komma överens. Det gäller frågan om vilka aktiebolag som skall omfattas av närvarorätten.

Redovisningsutredningen föreslog att närvarorätten skulle omfatta aktiebolag med mer än 50 anställda och i vilka staten äger mer än hälften av aktierna. Vi kan godkänna inskränkningen beträffande de minsta företagen till 50 anställda, men vi kan inte godta regeringens förslag att närvarorätten endast skall gälla aktiebolag där staten har mer än 90 % av aktierna. Några motiv för den begränsningen har inte redovisats.

På socialdemokratiskt håll anser vi det vara naturligt och riktigt att där staten har majoritetsdelägaransvaret, där skall också närvarorätten finnas. Därför har vi varit tvingade att reservera oss.

Jag vill fråga utskottsmajoritetens talesman: Vad är skälet till att ni inte delar redovisningsutredningens uppfattning och godkänner att närvarorätten skall gälla alla aktiebolag, där staten äger mer än 50 %? Svaret på den frågan finns inte vare sig i propositionen eller i utskottsbetänkandet. Vi kan inte se att det är någon skillnad när det gäller behovet av information, om ägaransvaret är 51-procentigt eller 91-procentigt. Staten är ju i båda fallen majoritetsdelägare.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen i näringsutskottets betänkande nr 29.

Anf. 4 KARL BJÖRZÉN (m):

Herr talman! Det är knappast nödvändigt att ta kammarens tid i anspråk i någon större utsträckning för behandling av detta ärende. Socialdemokraterna i näringsutskottet har egentligen skrivit en ganska onödig reservation.

Som Rune Jonsson nyss sade har man i utskottet varit överens på praktiskt taget alla punkter. Bara i fråga om en detalj har det rått skiljaktiga meningar. På den punkten ställde Rune Jonsson en fråga, och den skall jag försöka att besvara. Helt kortfattat vill jag också redovisa vilka ändringar som föreslås.

Den första, och kanske viktigaste, ändringen är förslaget att regeringen årligen skall lämna en samlad redogörelse till riksdagen om de statliga företagens verksamhet. Meningen är att riksdagsbehandlingen av denna samlade redogörelse skall ersätta den tidigare riksdagsbehandlingen av årsredovisningarna från Statsföretag AB och Svenska Varv AB. Om detta har vi varit ense i utskottet, och jag tror att det är en viktig förbättring.

En annan punkt gäller de 18 särskilt utsedda riksdagsledamöter som har rätt att delta vid Statsföretags bolagsstämmor, men som också kallats till särskilda informationsmöten som Statsföretag ordnat. Denna verksamhet föreslås nu bli utvidgad, så att även Svenska Varv AB ordnar sådana särskilda informationsmöten.

Den tredje punkten gäller närvarorätten vid bolagsstämmor. Hittills har det varit så, att endast de 18 särskilt utsedda riksdagsledamöterna har haft rätt att närvara vid Statsföretag AB:s bolagsstämmor och där ställa frågor. Nu föreslås en betydande utvidgning. Samtliga riksdagsledamöter föreslås få rätt att delta vid bolagsstämmor i företag där staten har det dominerande ägarinflytandet. I första hand skall det gälla företag med minst 50 anställda, där staten äger mer än 90 % av aktierna. Även härvidlag har det förelegat enighet i utskottet, men socialdemokraterna i utskottet har velat gå ett steg längre och utvidga kretsen av företag, vilkas bolagsstämmor vi skall ha rätt att delta i, till att gälla alla företag med minst 50 anställda och statlig aktiemajoritet.

Vi tycker att denna markering var ganska överflödigt, eftersom industriministern i proposition utfäst sig att verka för att även bolag där den statliga ägarandelen inte överstiger 90 % skall ge närvarorätt åt riksdagsledamöter. Utskottsmajoriteten har också skrivit in i betänkandet att det kan vara motiverat att frågan om närvarorättens omfattning omprövas, när man har vunnit erfarenhet av den föreslagna ordningen. Vi tycker att socialdemokraterna i utskottet borde ha kunnat nöja sig med detta, eftersom det är en tydlig markering av att vi inte har några invändningar mot en utvidgning. Man har bara försökt göra en lämplig avvägning och ta ett steg i sänder. Det är nämligen alldeles omöjligt att i förväg bedöma hur det här kommer att slå i verkligheten, i vilken omfattning riksdagsledamöterna kommer att utnyttja den nya rätten att få gå på bolagsstämmor. Det kan kanske vara välbetänkt att inte rusa i väg och belasta alla företag med den här skyldigheten, om det skulle visa sig att riksdagens ledamöter inte kommer att ha tid och intresse nog för att utnyttja rätten. Det är nog ändå så, Rune Jonsson, att man kort och gott kan kalla reservationen för en okynnesreservation.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Anf. 5 RUNE JONSSON (s):

Herr talman! Karl Björzén säger att det är en onödigt reservation, men i så fall kunde utskottsmajoriteten ha följt vårt förslag; det är inte bara socialdemokraterna som står bakom det förslaget utan också redovisningsutredningen – och där satt bl. a. Daniel Tarschys, som ju är folkpartist och som väl representerade hela folkpartiet.

Vilka kommer då att utnyttja den här möjligheten? – Det kommer väl att vara de som av näringspolitiska och sysselsättningspolitiska skäl har lokal anknytning till de här företagen och andra ledamöter som är speciellt intresserade av ett visst företag, kanske i utskottssammanhang m. m. Eftersom utskottet har godkänt och tycker att det är riktigt att ledamöterna skall ha rätt att delta i bolagsstämmor i de företag som staten äger till mer än 90 % vore det riktigt, anser vi, att ta med också de företag där staten ändå har majoritetsinflytande.

Vi tycker därför att det inte är en onödigt reservation utan vi menar att man bör kunna gå på den linjen. Karl Björzén säger att frågan kommer att omprövas, och vi tycker därför att man redan nu skulle kunna fatta beslut

enligt vårt förslag och se hur det hela utvecklas framöver.

Jag yrkar än en gång bifall till reservationen.

Anf. 6 KARL BJÖRZÉN (m):

Herr talman! Rune Jonsson nämner att förslaget på den här punkten innebär en avvikelse från redovisningsutredningens förslag. Propositionen avviker från utredningsförslaget på flera punkter, och jag tycker det är onödigt att ta upp tiden med att gå igenom det i detalj. En viktig skillnad är dock att medan utredningen hade föreslagit en särskild lagstiftning, innebär regeringens förslag en enklare ordning. Men den medför bl. a. att bolagsordningen skall ändras i alla företag som skall ge riksdagens ledamöter rätt att närvara på bolagsstämmorna. Och det kan vara olämpligt att göra sådant i ett företag innan det visar sig nödvändigt och innan man vet att det finns intresse.

Om nu Rune Jonsson eller någon annan har särskilt intresse av att delta i en bolagsstämma i något företag som inte kommer upp i en 90-procentig statlig ägarandel, då kan man utnyttja den utfästelse vi har fått från industriministern att han skall verka för att den rätten skall finnas även när det gäller andra företag. Jag föreställer mig alltså att det bara är att ge en signal om att man är intresserad av att gå på ett visst bolags stämmor. Då ordnar det sig säkert. Jag tycker inte att vi behöver diskutera frågan mer nu. I stället kan vi väl enas om att både Rune Jonsson och jag skall uppmana våra kamrater att i framtiden verkligen utnyttja den möjlighet som nu öppnas att bättre följa verksamheten i statliga bolag genom att besöka deras bolagsstämmor.

Mom. 2

Reservationen av Ingvar Svanberg m. fl. bifölls med 153 röster mot 152 för utskottets hemställan. 4 ledamöter avstod från att rösta.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

7 § Föredrogs

Civilutskottets betänkande

1980/81:13 om anslag på tilläggsbudget II till bostadsförsörjning m. m. (prop. 1980/81:101)

Punkterna 1 och 2

Utskottets hemställan bifölls.

8 § Anmälades och bordlades

Motionerna

1980/81:1938 av *Sune Johansson m. fl.*

1980/81:1939 av *Per Petersson*

med anledning av proposition 1980/81:67 om vissa frågor angående stålindustrin, m. m.

Nr 77

Onsdagen den
11 februari 1981

*Insyn i statliga
företag*